

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตที่ผ่านมา สังคมไทยเป็นสังคมที่ได้รับอิทธิพลทางแนวคิดและวัฒนธรรมจากอินเดีย โดยผ่านมาทางพุทธศาสนา ศาสนาพราหมณ์ และอิทธิพลจากจีน อันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ทางการค้า ที่มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ทำให้รับวัฒนธรรม ที่สถานภาพของผู้หญิงจะต่ำกว่าบุรุษ อย่างไรก็ตาม จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และวรรณคดี ได้ยืนยันว่าทัศนคติและค่านิยมของหญิงไทยนั้นมีระดับที่ดีกว่าจีน และของอินเดีย แม้ว่าจะด้อยกว่าชายเพราะสังคมไทยยึดถือมาตลอดว่าชายเป็นผู้นำครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ทั้งนี้ เนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านสรีระระหว่างหญิงและชาย ทำให้เกิดคำพังเพยว่า"ชายเป็นช้างเท้าหน้า หญิงเป็นช้างเท้าหลัง"

จากค่านิยมโบราณทำให้บทบาทของหญิงไทยถูกจำกัดลงตามที่สังคมเห็นเหมาะสม กล่าวคือ บทบาทที่รับผิดชอบงานในบ้าน และอบรมเลี้ยงดูบุตร ธิดา ทำให้หญิงไทยในสมัยก่อนไม่ได้รับการศึกษาจากระบบเพียงแต่มีการถ่ายทอดความรู้ทางการบ้านการเรือนเท่านั้น และยังคงอยู่ภายใต้การคุ้มครองของชาย จากพ่อมายังสามี และบุตรชายตามลำดับ

ต่อมาในสมัยที่ประเทศไทยได้เปิดประเทศทำการค้าขายกับประเทศตะวันตกมากขึ้น มีความเจริญทางด้านวิทยาการเผยแพร่เข้ามาในประเทศมากขึ้น ผู้หญิงมีโอกาสดำเนินการศึกษา และเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพมากขึ้น แต่ก็ยังเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป เพราะค่านิยมเกี่ยวกับชายยังคงสูงมาก ในแง่ของผู้สืบสกุลและในแง่ของศาสนาที่ชายมีโอกาสในการบวชเรียนเพื่อทดแทนคุณบิดามารดา ซึ่งจะทำให้บิดามารดามีโอกาสเกาะชายผ้าเหลืองไปสู่ภพที่ดีกว่าในปัจจุบันตามคติทางพุทธศาสนา

แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีใช้โอกาสของผู้หญิงในการเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองจะปิดกั้นเสียทีเดียว ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ พระองค์ได้ทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในขณะที่เสด็จประพาสประเทศแถบยุโรป คือ สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ซึ่งได้ปฏิบัติพระราชภารกิจแทนพระองค์ได้เป็นอย่างดี และในสมัย

รัชกาลต่อๆ มา ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติและค่านิยมในสังคมไทย มากขึ้น อันเนื่องมาจากกระแสวัฒนธรรมจากตะวันตก ซึ่งทำให้ผู้หญิงมีบทบาทมากขึ้นในสังคม และสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้หญิงมีบทบาทจากผู้ดูแลครอบครัว เป็นการเข้ามามีส่วนรวมในด้านการรับผิดชอบครอบครัวโดยการออกมาสู่ตลาดแรงงาน และการเข้ามามีบทบาททางการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองของไทยนั้น จากอดีตสู่ปัจจุบันไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองได้ดังเช่นบุรุษ ดังนั้น ผู้หญิงไทยส่วนมากจากสมัยโบราณจนสู่ระยะหลัง ๆ จึงไม่มีบทบาทและประสบการณ์ทางการเมือง ในฐานะที่เป็นผู้มีบทบาทโดยตรงอันเป็นผลให้เรื่องราวเกี่ยวกับการเมืองเป็นสิ่งที่อยู่ห่างไกลจากความสนใจของผู้หญิง โดยมักจะถือว่าเป็นเรื่องนอกบ้าน และเป็นภารกิจของผู้ชายเท่านั้น ทำให้ผู้หญิงไทยขาดความกระตือรือร้นที่จะมีบทบาททางการเมือง

อย่างไรก็ตามในปี 2475 ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย มีรัฐธรรมนูญถาวรเป็นฉบับแรก ซึ่งประกาศใช้ในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2475 และมีกฎหมายเลือกตั้งฉบับแรก ซึ่งประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ.2476 ส่งผลให้ชายและหญิงมีสิทธิทางการเมืองเท่าเทียมกันทางดินนัย โดยมีสิทธิเลือกตั้งและรับสมัครเลือกตั้งได้ทั้งชายและหญิง ระหว่าง พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ.2492 มีการเลือกตั้งและแต่งตั้งผู้แทนราษฎร 11 ครั้ง มีผู้แทนราษฎรเป็น ผู้หญิงคนแรกเมื่อ พ.ศ.2492 ซึ่งนับว่าเป็นมิติใหม่ในทางการเมืองมาก เพราะในขณะนั้นหลายประเทศยังมิได้ให้สิทธิผู้หญิงในการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงไทยโดยส่วนมากยังขาดความสนใจในเรื่องของการเมืองเท่าที่ควร แม้จะมีผู้หญิงเข้ารับสมัครเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ โดยผู้หญิงลงสมัครตั้งแต่ปี พ.ศ.2492 เป็นต้นมา ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ.2492 มีผู้หญิงได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกผู้แทนราษฎร 1 คน คือ นางอรพิน ไชยกาล (รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกระทรวงมหาดไทย, 2502 : 62) ครั้งต่อมาก็ปรากฏมีผู้หญิงลงสมัครรับเลือกตั้งและได้รับเลือกเป็นจำนวนมากขึ้น ทำให้มองเห็นได้ว่า ผู้หญิงมีความตื่นตัวที่จะเข้ามาร่วมมีบทบาททางการเมือง ซึ่งในสมัยก่อนจะถือว่าเป็นเรื่องของ ผู้ชาย ในส่วนของการปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้หญิงก็มีส่วนร่วมมากขึ้นเช่นกัน (นิภากร กำจรเมฆกุล, 2540 : 5) และการที่มีผู้หญิงดำรงตำแหน่งบริหารในส่วนของภาครัฐและเอกชนในระดับสูงอยู่บ้างนั้น ถือได้ว่าเป็นมิติใหม่ของ ผู้หญิงไทย แต่เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนของชายแล้วยังแตกต่างกันมาก ทั้งที่จำนวน ประชากรหญิงและชายของประเทศไทยมีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน และ ผู้หญิงเป็นส่วนสำคัญของแรงงาน ซึ่งมีจำนวนถึงครึ่งหนึ่งของตลาดแรงงานทั้งหมดของประเทศ

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของผู้หญิงนั้นมีในหลายระดับ และมีมาตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง และการลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งแรกที่มีการเลือกตั้ง ตลอดจนบทบาทที่สำคัญในฐานะผู้ช่วยบรรณารักษ์หาเสียง ผู้สนับสนุน และผู้ลงคะแนนเสียง ในการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2535 ปรากฏว่าผู้ที่ไปลงคะแนนเสียงมีจำนวนผู้หญิงมากกว่าผู้ชายถึง 300,000 คน (สุธีรา ทอมสัน, 2537) นั้น นับได้ว่าผู้หญิงมีความสนใจทางการเมือง และการแสดงออกอย่างเป็นทางการที่ไม่น้อยทีเดียว ซึ่งน่าจะมีความสำคัญที่จะบอกได้ว่า ในการพัฒนาประเทศนั้นควรจะต้องหันมาพัฒนาบทบาทของผู้หญิงในเรื่องของการเมือง เพราะเท่าที่ผ่านมาได้มีการศึกษาถึงบทบาทของผู้หญิงทางการเมืองน้อย ทั้งที่ผู้หญิงคือกลไกสำคัญในการแสดงออกทางการเมืองทุกครั้ง

นักรัฐศาสตร์โดยส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การพัฒนาประชาธิปไตยนั้นจะต้องดูถึงพฤติกรรมกรรมการแสดงออกทางการเมืองของประชาชน ดังนั้น การที่เราจะพัฒนาการเมืองในระดับต่าง ๆ ควรจะต้องสนใจเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง การที่มีความแตกต่างกันในด้านการศึกษาและการสื่อสารคมนาคม ก็มีส่วนที่ทำให้ความรู้ความสนใจทางการเมืองแตกต่างกันเช่นกัน

มีการศึกษาถึงสถานภาพของผู้หญิงไทยในหลายมิติ ซึ่งสถาบันวิจัยบทบาทหญิงและชายเพื่อการพัฒนาได้สรุปว่า ยังคงมีการเลือกปฏิบัติระหว่างหญิงและชายอยู่ในสังคมไทย แม้ว่าในปัจจุบันสถานภาพของหญิงไทยได้มีแนวโน้มดีขึ้น แต่ในบางส่วนก็ยังคงถูกกดขี่ทางเพศอยู่ จากงานวิจัยของ พัชณี เขยจรรยา และคณะ (2533) และงานวิจัยของ ชันญูชี กาญจนอุไรโรจน์ (2538) ซึ่งให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของนักการเมืองผู้หญิงที่ถูกมองไปในมิติของความเป็นผู้หญิงมากกว่ามิติของความเป็นนักการเมืองมืออาชีพ และภาพลักษณ์ของผู้หญิงโดยทั่วไปจะเป็นผู้ถูกกระทำมากกว่าผู้กระทำ แสดงถึงภาพลักษณ์ของผู้หญิงไทยยังคงถูกยึดติดและถูกสื่อออกมาในแบบฉบับ (stereotype) ของหญิงที่เป็นภาพของความสวยงาม และภาพลักษณ์ของแม่บ้าน แม้จะมีความพยายามนำเสนอภาพของผู้หญิงทำงานควบคู่ไปกับการดำรงสถานการเป็นแม่บ้านมากขึ้นก็ตาม

ส่วนบทบาทของผู้หญิงที่ถูกเสนอผ่านทางสื่อมวลชนนั้นก็ยังคงมีลักษณะด้อยในสังคม (สุธาร์ตน์ ดิษกรรณะ, 2538) ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชนแขนงใด โดยเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์มีเพียงร้อยละ 8.6 เท่านั้นที่เสนอเรื่องราวของผู้หญิง และในส่วนนี้ก็เสนอข่าวในด้านความด้อยกว่าของผู้หญิงในทางสังคม เช่น การเป็นวัตถุทางเพศ (Sex object) จากการวิเคราะห์บทบาทของผู้หญิงกับผู้ชายที่สะท้อนอยู่ในภาพข่าวหนังสือพิมพ์ The Washinton Post และ The Los Angeles Times Miller (1975) (อ้างในชันญูชี กาญจนอุไรโรจน์ 2538 ; 6) พบว่า ภาพของผู้หญิงที่ถูกเสนอผ่านหนังสือพิมพ์มีมากกว่าผู้หญิงในทุกส่วน ยกเว้นส่วนที่เป็นหน้าทีวีชีวิต

(lifestyle · Pages) ทั้งนี้การเสนอข่าวของผู้หญิงในฐานะนักกีฬา นักวิชาชีพ คนหัวก้าวหน้า และนักการเมือง มันจะถูกกละเลยในทางตรงกันข้ามผู้ชายจะมีความโดดเด่น กว่าในฐานะนักการเมือง นักวิชาชีพและนักกีฬา

ดังนั้น เราสามารถมองเห็นภาพสะท้อนได้ส่วนหนึ่งว่า มุมมองของสื่อมวลชนที่ผ่านมาจากอดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ผู้หญิงจะมีโอกาสเป็นข่าวในสื่อมวลชนก็ต่อเมื่อมีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์ที่ปู้กฤษนให้ความสนใจ (Human Interest) ในประเทศไทยก็เช่นกัน หนังสือพิมพ์ในแนวประชานิยม เช่น ไทยรัฐและเดลินิวส์ จะให้ความสำคัญกับข่าวที่มีสีสัน ข่าว อาชญากรรม หรือข่าวที่เนื้อหาในเชิงลบโดยเฉพาะข่าวทางเพศ และถึงแม้ว่าจะมีความตื่นตัวกันในทางสิทธิผู้หญิงมากขึ้น อันเนื่องมาจากองค์การสหประชาชาติประกาศในปี 2518 เป็นปีผู้หญิงสากลก็ตามสื่อมวลชนเองแม้จะมีการเปิดหน้าผู้หญิงขึ้นแต่ก็มีลักษณะเป็นไปตามกระแสมากกว่าและเนื้อหาที่ยังคงเน้นข่าวในลักษณะ แฟชั่น เครื่องแต่งกาย และกิจกรรมต่าง ๆ ที่สังคมคาดว่าจะเป็นเรื่องข่าวของผู้หญิง เช่น กิจกรรมทางสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ นักการเมืองผู้หญิงเองก็ถูกนำเสนอหาบทบาทในลักษณะที่ถูกผูกขาดกับข่าวของกิจกรรมสงเคราะห์เด็กและผู้หญิง อันมีลักษณะเป็นบทบาทเสริมมากกว่าที่จะเป็นบทบาทหลักของนักการเมือง ซึ่งในระยะหลังนี้มีเพียง ส.ส.สุดารัตน์ เกตุราพันธ์ ที่มีบทบาทเป็นผู้นำกลุ่มพลังไทย และมีบทบาทความสำคัญทางการเมืองที่โดดเด่น ในแง่ของแกนนำกลุ่ม ซึ่งถือเป็นมิติใหม่ทางการเมืองในระดับหนึ่ง ก็ยังกล่าวไว้ถึงความพยายามของผู้หญิงที่จะต้องฝ่าฟันกำแพงแก้ว ในการที่จะพิสูจน์ตนเองบนเส้นทางการเมืองว่า"ผู้หญิงที่เป็นนักการเมืองจะต้องมีและใช้ความ พยายาม พิสูจน์ตัวเองมากกว่าผู้ชาย ผู้หญิงมีความรับผิดชอบ มีความขยัน มีความอดทน..." (อ้างในบทความของ กฤษณา อโศกสิน บันทึกจากประสบการณ์ชีวิต) ซึ่งบทบาทในการทำงานในด้านต่าง ๆ ของนักการเมืองหญิงจะถูกสื่อมวลชนนำเสนอโดยผ่านการตัดสินใจคัดเลือกลงพิมพ์จากบรรณาธิการข่าวเพื่อเสนอต่อสาธารณชน (ผู้อ่าน) (Philip H.Ault, 1978)

การศึกษาเรื่องภาพพจน์ของนักการเมือง โดย พัทณี เจริญยา และคณะ (2533) ได้ศึกษาถึงภาพพจน์ของนักการเมืองผู้หญิงระยะยาวตั้งแต่ปี 2521-2531 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากข้อมูลสื่อสิ่งพิมพ์และการสัมภาษณ์ เจาะลึกนักการเมืองหญิงและการเก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 248 คน โดยผลสรุปดังนี้

1. เมื่อถามประชาชนถึงเหตุผลในเลือกนักการเมืองมาเป็น ส.ส.นั้น ประชาชนจะให้เหตุผลที่แตกต่างจากตัวนักการเมืองหญิง กล่าวคือ ประชาชนกล่าวว่าจะเลือกคนที่ตนเห็นว่าสามารถทำงานได้ มีการศึกษาดี และได้รับการสนับสนุนจากพรรค ส่วนนักการเมืองหญิง

กล่าวว่าตนเองได้รับเลือก เนื่องมาจากภูมิหลังของครอบครัว ความจริงใจต่อชาวบ้าน และตรงที่มีบุคลิกดี

2. ประชาชนให้คำตอบเกี่ยวกับผลงานของ ส.ส.หญิงที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ทั้งสิ้น เช่น ผลงานด้านเด็กและผู้หญิง วัฒนธรรมการท่องเที่ยว การร่วมการกุศล และการเข้าเยี่ยมเยียนประชาชน เป็นต้น

3. คำตอบในเรื่องคุณสมบัติเด่นของ ส.ส.หญิงจากประชาชนคือ ดีเด่น ด้านมนุษยสัมพันธ์ อันสอดคล้องกับการวิเคราะห้เนื้อหา และมีความด้อยในเรื่องของความเด็ดขาดในการตัดสินใจ

ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประชาชนจะรู้จักภาพลักษณ์นักการเมืองหญิงเฉกเช่นทางสื่อมวลชน ดังนั้น ประเด็นที่สำคัญคือ ตัวสื่อมวลชนจะมีทัศนคติต่อนักการเมืองหญิงในลักษณะใด เพราะผลงานของสื่อก็คือ ภาพสะท้อนซึ่งทัศนคติส่วนหนึ่งของสื่อมวลชนเอง และประชาชนจะรับรู้ตามที่สื่อมวลชนเสนอ เพราะสื่อมวลชนเป็นสื่อที่มีความสำคัญสื่อหนึ่งต่อการพัฒนาการเมือง เพราะเป็นสื่อนำเสนอข่าวสาร ความรู้ และยังทำหน้าที่ในการเฝ้าดูแลสังคม และ รัฐบาล (Watch dog of the government) และยังมีบทบาทในการสะท้อนความจริงของสังคมอีกประการหนึ่งด้วย นอกจากนี้แล้วสื่อมวลชนยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ให้แก่บุคคล โดยการให้สถานภาพทางสังคมแก่บุคคล (status-conferral Function) แต่อย่างไรก็ตามในการสร้างภาพลักษณ์ไม่ว่ากับบุคคลหรือองค์การนั้น มิใช่สื่อมวลชนเพียงอย่างเดียวที่มีอิทธิพล เพราะอิทธิพลของสื่อมวลชนในด้านทัศนคตินั้นจะเป็นการเสริมหรือต่อยอดทัศนคติที่บุคคลเดิมมีอยู่ก่อนแล้ว ตลอดจนช่วยในการเสริมสร้างการเปลี่ยนทัศนคติและความคิดของแหล่งสารอื่น ๆ มากกว่าที่จะมีอิทธิพลโดยตรงในการสร้างหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยตรง (เมตตา กฤตวิทย์ และคณะ, 2530) กล่าวคือ ถ้าเป็นการเสริมภาพลักษณ์ในทางบวกก็จะมีเพิ่มความน่าเชื่อถือและส่งเสริมสถานภาพของบุคคลนั้น

ในทางการเมือง การสร้างภาพลักษณ์กับนักการเมืองจะเป็นของคู่กัน เพราะเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือของตัวนักการเมือง และจะเป็นการสนับสนุนตัวนักการเมืองให้มีโอกาสมากขึ้นในการได้รับการเลือกตั้ง ดังนั้น สื่อมวลชนจะมีบทบาทสำคัญในการเสนอภาพของ "นักการเมืองหญิง" และ "ผู้หญิงทั่วไป" ซึ่งนักการเมืองเองอาจจะพยายามสร้างจุดเด่นให้เป็นที่จดจำแก่สาธารณะและต้องพยายามทำภาพลักษณ์ของตนเองให้มีบทบาทเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม

ในปัจจุบันนี้ สังคมมีปัญหาวิกฤติในหลายด้านไม่ว่าจะเป็น สังคม เศรษฐกิจ และ การเมือง โดยเฉพาะเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทย กล่าวคือจะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเลือกตั้งฉบับใหม่ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเลือกตั้งใหม่ในหลายประเด็น เพื่อให้การเลือกตั้งมีความบริสุทธิ์ยุติธรรมมากขึ้น ซึ่งหนังสือพิมพ์ในฐานะของสื่อมวลชนจะมีบทบาทเป็นอย่างมากในการกระตุ้นความสนใจและให้ความรู้ทางการเมืองแก่สังคม โดยอาจจะเป็นในรูปของการเสนอข่าว และผลงานของนักการเมืองผู้หญิง เพื่อให้ผู้หญิงไทยก้าวเข้ามาในการเมืองระดับประเทศ เพราะผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ดังนั้นการที่ผู้หญิงไทยจะมีบทบาทมากขึ้นน่าจะเป็นข้อดีเพราะอย่างน้อยผู้หญิงไทยก็มีจำนวนประชากรมากกว่าผู้ชาย ดังนั้นการที่ผู้หญิงได้มีโอกาสเข้ามาร่วมในการเมือง และมีส่วนในการบริหารงานในระดับนโยบายจะช่วยให้การมองปัญหา มีความรอบคอบ และรอบด้านมากขึ้นในการแก้ปัญหาของสังคม และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติและสังคมในด้านต่าง ๆ เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่าประเทศจะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ก็ต่อเมื่อมีความมั่นคงทางด้านการเมือง และผู้หญิงไทยก็มีบทบาทโดยอ้อมมาตลอดในทางการเมือง จึงควรที่สังคมจะหันมาให้ความเอาใจใส่ และพัฒนาศักยภาพของ ผู้หญิงให้มากขึ้นเพื่อให้ผู้หญิงได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะสุข ซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตผู้หญิงเอง โดยปัจจุบันนี้มีผู้หญิงเพียงร้อยละ 5 (สุธีรา ทอมสัน . 67) เท่านั้นที่ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจในการตัดสินใจซึ่งผลก็คือมีการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงดังนั้น การสร้าง ความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชายนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายตั้งแต่ภาครัฐ พรรคการเมือง กลุ่ม เอกชนและสื่อมวลชน และประชาชนเองต้องตระหนักถึงความสำคัญของผู้หญิงในการพัฒนาประเทศ

สังคมไทยในปัจจุบัน เป็นยุคของการบริโภคโดยเฉพาะการบริโภคสื่อ ซึ่งข่าวสารที่ถูกส่งมานั้นจะต้องผ่านกระบวนการคัดเลือกจากสื่อมวลชน ดังนั้น การศึกษาถึงภาพลักษณ์ของนักการเมืองหญิงที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อมวลชนจะสามารถให้คำตอบได้ในระดับหนึ่งถึงแนวโน้มของสถานภาพผู้หญิงไทยส่วนหนึ่งในสังคมไทย ซึ่งการศึกษานี้จะวิเคราะห์เนื้อหาในประเด็นบทบาทของนักการเมืองหญิง ภารกิจของนักการเมืองหญิง ขอบเขต และมิติของข่าวเกี่ยวกับนักการเมือง ผู้หญิงที่ถูกนำเสนอ และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้สื่อข่าว บรรณาธิการข่าว และคอลัมน์นิสต์ เพราะเป็นผู้มีบทบาทในการคัดเลือกข่าวและการแสดงความคิดเห็นผ่านทางข้อเขียน เพราะหนังสือพิมพ์นั้นสามารถเป็นการสื่อสารแบบ 2 ทางได้ (two-ways communication) เพราะการมีคอลัมน์ร้องทุกข์หรือแสดงความคิดเห็น ตอบข้อสงสัยปัญหาจากผู้อ่าน เพื่อเป็นการค้นหาคำตอบว่า แท้จริงแล้วมุมมองของสื่อมวลชน ที่มีต่อนักการเมืองหญิงนั้นเป็นอย่างไร และมีลักษณะของการสร้างภาพลักษณ์หรือการประชาสัมพันธ์ผลงานของนักการเมืองเพียงไร เพราะสื่อมวลชนคือ สื่อที่เข้าถึงประชาชนได้ อย่างกว้างขวางมากที่สุด และมีบท

บาทสำคัญในการสร้างกระแสให้เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้จะเป็นการเสนอการมองผู้หญิงในอีกบทบาทหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศหน้าที่ของการเป็นนักการเมืองในแง่ของมหภาคและหน้าที่ในการกำหนดและบริหารนโยบายสาธารณะ ภายใต้การยึดถือหลักของความเสมอภาคทางเพศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงภาพลักษณ์ของนักการเมืองสตรี
2. เพื่อศึกษาถึงทิศทางในการเสนอข่าวเกี่ยวกับนักการเมืองสตรี
3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าวของหนังสือพิมพ์
4. เพื่อศึกษาถึงบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของนักการเมืองสตรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาสื่อหนังสือพิมพ์รายวัน คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน
2. ศึกษาหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ คือ ฐานสัปดาห์วิจารณ์ เนชั่นสุดสัปดาห์ และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์
3. เกณฑ์ในการเลือกหนังสือพิมพ์ทั้งรายวันและรายสัปดาห์ จะถือเอาการแบ่งเป็นค่ายเป็นสำคัญ
4. ระยะเวลาของการศึกษาคือ 1 ปี ตั้งแต่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม 2541
5. กรณีที่หนังสือพิมพ์รายวันมี 2 กรอบ จะเลือกศึกษาเฉพาะกรอบหลัง

นิยามศัพท์

1. ภาพลักษณ์ หมายถึง ภาพที่เกิดขึ้นในใจของบุคคล ซึ่งเป็นความเชื่อ ความรู้สึก ทศนคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง อันมีทิศทางทั้งบวกและลบ
2. ภาพลักษณ์ของนักการเมืองหญิง หมายถึง ภาพแต่ละมิติของนักการเมืองหญิงที่ถูกเสนอผ่านหนังสือพิมพ์ในประเด็น รูปแบบ ขอบเขต และทิศทางของการนำเสนอที่แตกต่างกัน
3. นักการเมืองหญิง หมายถึง ผู้หญิงที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ทางการเมือง ในระดับชาติ

4. หนังสือพิมพ์รายวัน หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีระยะเวลาในการวางจำหน่ายแน่นอนประจำวัน ออกวางจำหน่ายทั่วประเทศ แบ่งได้เป็นค่าย หรือสังกัดต่าง ๆ เช่น ไทยรัฐ เดลินิวส์ และมติชน

5. หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีระยะเวลาในการวางจำหน่ายแน่นอนประจำสัปดาห์ และออกวางจำหน่ายทั่วประเทศเช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์รายวัน และมีลักษณะการแบ่งเป็นค่ายหรือสังกัดเช่นกัน

6. ข่าวเบา ได้แก่ เนื้อหาของข่าวที่ถูกเสนอในหนังสือพิมพ์ที่มีลักษณะและเนื้อหา อันจะก่อให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจแก่ผู้อ่านทันที ได้แก่ ข่าวที่ทำให้ความรู้สึกตื่นเต้น หวาดเสียว ใช้ถ้อยคำโลดโผน ข่าวนันทิง ข่าวชุบชิบ ข่าวสังคม และข่าวอาชญากรรม

7. ข่าวหนัก ได้แก่ เนื้อหาของข่าวที่ต้องใช้ความคิด ความรู้และต้องอาศัยเวลาทำความเข้าใจ ซึ่งจะมีผลทางด้านจิตใจซ้ำกว่าข่าวเบา ได้แก่ ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเมืองระหว่างประเทศ

8. บทบาท หมายถึง หน้าที่หรือการกระทำของนักการเมืองหญิงที่ถูกเสนอผ่านหนังสือพิมพ์

9. ภารกิจของนักการเมืองหญิง หมายถึง กิจกรรม หรือ หน้าที่ของนักการเมืองหญิงต้องรับผิดชอบในฐานะที่ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ และภาระหน้าที่ของนักการเมืองหญิงพึงปฏิบัติ

10. รูปแบบ หมายถึง การรายงานข่าวนักการเมืองหญิงในลักษณะต่าง ๆ เช่น ข่าว ภาพ บทความ บทสัมภาษณ์ การ์ตูน ข่าวชุบชิบ

11. ทิศทางของเนื้อหาข่าวที่ถูกนำเสนอ หมายถึง การเสนอภาพลักษณ์นักการเมืองหญิงในทิศทาง 3 ประการ คือ

1. ด้านบวก (Positive) คือ การนำเสนอที่มีลักษณะยกย่อง
2. ด้านลบ (Negative) คือ การนำเสนอที่มีการแสดงออกถึงทัศนคติที่ไม่ดีต่อนักการเมืองหญิง
3. มีความเป็นกลาง (Neutral) คือ มุ่งเสนอข่าวสารโดยตรง ให้ข้อเท็จจริง และความรู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวคิดในการพัฒนาบทบาทและหน้าที่ของนักการเมืองหญิง
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทและหน้าที่ของพรรคการเมือง
3. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าวของหนังสือพิมพ์
4. เพื่อเป็นแนวคิดถึงบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการพัฒนาบทบาทและหน้าที่ของนักการเมืองหญิง